

Veřejné finance

Eva Tomášková

Konzultační hodiny:

St 9:30 – 10:30

Čt 12:00 – 13:00

Požadavky ke zkoušce

- **Forma zkoušky:** písemná
- **Rozsah zkoušky:** 8 otázek
- **Délka zkoušky:** 60 minut
- **Hodnocení:** max. 5 bodů / 1 otázka, minimální počet bodů nutných k absolvování zkoušky je 24

Doporučená literatura

- PEKOVÁ, J. a kol. *Věřejné finance*. 2. vyd. Praha : ASPI, 2005.
- PEKOVÁ, J. *Věřejné finance*. 2. vyd. Praha : ASPI, 2002.
- HAMERNÍKOVÁ, B., KUBÁTOVÁ, K. *Věřejné finance - učebnice*. 1. vyd. Praha : EUROLEX BOHEMIA, 2000.

Osnova předmětu

- 1 Úvod
- 2 Veřejný sektor
- 3 Rozpočtová soustava
- 4 Státní rozpočet
- 5 Sociální zabezpečení
- 6 Daňová soustava
- 7 Fiskální politika

1 Přednáška

- Pojem veřejné finance,
- příčiny selhání trhu a státních zásahů,
- netržní činnosti státu,
- příčiny selhání státu.

Pojem veřejné finance

- „Pojem sloužící k označení specifických vztahů a operací probíhajících v rámci ekonomického systému mezi autoritami tzv. veřejné správy na straně jedné a ostatními subjekty na straně druhé.“

(Hamerníková, 2002)

- „Veřejné finance zkoumají působení finančních nástrojů (např. daní) a veřejných výdajů na individuální chování a rozhodování o alokaci zdrojů. Současně je zkoumána efektivnost využívání finančních nástrojů státních zásahů.“

(Peková, 2005)

Veřejné finance

- Úkolem je:
 - zabezpečení potřebných finančních prostředků a zajištění efektivity jejich použití
 - profinancování různých transferů
 - stimulace ekonomických subjektů k určitému chování

Smyslem existence veřejných financí je snaha nalézt nejefektivnější způsob alokace zdrojů, tedy dosahovat s omezenými zdroji maximální užitek.

- Veřejné finance se zabývají:
 - veřejným financováním (vymezení základních principů a hlavních fiskálních funkcí)
 - charakteristikou a typologií veřejných příjmů
 - charakteristikou a typologií veřejných výdajů
 - deficitem veřejných rozpočtů
 - veřejným dluhem

Teoretická východiska

- Fyziokraté – A. R. Turgot
- Merkantilisté – J. B. Colbert
- Klasická ekonomie – A. Smith (Neviditelná ruka trhu)
- Německá historická škola – A. Wagnerův (Zákon rostoucí státní aktivity)
- Neoklasický proud – teorie blahobytu
- Keynesiánství – J. M. Keynes (stimulace poptávky)
- Neokeynesiánství – P. A. Samuelson (cyklicky vyrovnaný státní rozpočet)
- Postkeynesiánství
- Konzervatismus (stimulace nabídky)

Současný pohled na veřejné finance

- Má stát přebírat část suverenity racionálně uvažujících a chovajících se subjektů?
- Bude stát schopen poskytnout těmto subjektům určité užitky?
- Rozsah veřejného sektoru – kolektivismus x individualismus.
- Podle toho se rozhoduje:
 - jak velká část statků se bude rozdělovat
 - jak velká bude redistribuce důchodů a bohatství
 - jak velký objem prostředků bude z výše uvedených důvodů odčerpán ze soukromého sektoru do veřejného

Tržní selhání

- Mikroekonomické příčiny
- Makroekonomické příčiny
- Mimoekonomické příčiny

Mikroekonomické příčiny

- Nedokonalá konkurence
 - Přirozený monopol
 - Administrativní monopol
- Nedostatek informací
- Existence veřejných statků
- Existence externalit
 - Pozitivní
 - Negativní
 - reciproční

Makroekonomické příčiny

- Nedostatečné využívání zdrojů

Hlavní cíle hospodářské politiky:

- ekonomický růst
- nízká nezaměstnanost
- stabilní cenová hladina
- stabilní zahraniční politika

Magický čtyřúhelník

Mimoekonomické příčiny

- Zmírnění nerovnosti mezi subjekty
- Zvýšení kvality lidského potenciálu
- Uchování, příp. zvýšení kvality životního prostředí

Netržní činnost státu

- Legislativní
- Alokační
 - důsledek mikroekonomických příčin tržního selhání
 - efektivně alokovat finanční prostředky
- Redistribuční
 - důsledek mikroekonomických příčin tržního selhání
 - spravedlivě rozdělit finanční prostředky
 - nepřímo prostřednictvím progresivních daní
 - vyšším zdaněním některého zboží
 - přímo prostřednictvím adresných peněžních transferů
- Regulační
- Stabilizační
 - důsledek makroekonomických příčin selhání trhu

Příčiny selhání státu

- obtížnost předvídání důsledků státních zásahů na soukromý sektor
- omezené informace potřebné pro rozhodování o určitém typu státního zásahu
- realizační zpoždění státního zásahu
- obtížnost kontroly činnosti státní správy
- byrokratický aparát, jež má snahu se rozpínat
- problematický výběr nejvhodnějšího řešení z alternativních návrhů
- vliv zájmových skupin na veřejné rozhodování
- politický vliv atd.

Děkuji za Vaši pozornost. 😊